

JUSTITSMINISTERIET

Dato: 30. januar 2020
Kontor: Proces- og Insolvensrets-
kontoret
Sagsbeh: Jeppe Malinowski
Sagsnr.: 2017-4000-0037
Dok.: 1268041

EVALUERING

af

lov nr. 737 af 25. juni 2014

om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (Revision af reglerne om behandling af civile sager og syn og skøn, forhøjelse af beløbsgrænse for anke, indførelse af deltidsordning for dommere mv., medieannoncering af tvangsauktioner, tvangsfuldbyrdelse af digitale lånedokumenter, skriftlig behandling af anke i straffesager med samstemmende påstand mv.) for så vidt angår begrænsning af ankeadgangen i sager om tvangsanbringelse af børn mv.

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 7226 8400
F +45 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

1. Indledning

1.1. Den 1. juli 2014 trådte lov nr. 737 af 25. juni 2014 om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (Revision af reglerne om behandling af civile sager og syn og skøn, forhøjelse af beløbsgrænse for anke, indførelse af deltidsordning for dommere mv., medieannoncering af tvangsauktioner, tvangsfuldbyrdelse af digitale lånedokumenter, skriftlig behandling af anke i straffesager med samstemmende påstand mv.) i kraft.

Med loven blev der blandt andet indført en begrænsning i adgangen til at anke sager om tvangsanbringelse af børn mv. Begrænsningen er, at anke fra byret til landsret i sager om tvangsanbringelse af børn fremover kun kan ske med tilladelse fra Procesbevillingsnævnet. Det samme gælder øvrige sager, hvor børn og unge-udvalget træffer afgørelse efter servicelovens § 74. Betingelserne for at få tilladelse er, at sagen er principiel, eller at særlige grunde i øvrigt taler derfor.

Baggrunden for denne ændring var bl.a., at det af hensyn til barnet er meget afgørende, at sagerne kan afgøres hurtigt, så både barnet og forældremyndighedsindehaveren hurtigt kan få en afklaring af situationen.

1.2. Det fremgår af forarbejderne til lovforslaget, at der efter 3 år vil blive foretaget en evaluering af ordningen, herunder af antallet af ansøgninger til Procesbevillingsnævnet, antallet af tilladelser og omgørelsesprocenten ved landsretten, og at det i den forbindelse skal overvejes, om der i lyset af de praktiske erfaringer er behov for en justering af reglerne. Det fremgår i den forbindelse, at Justitsministeriet på baggrund af en høring af de relevante interessenter vil udarbejde en redegørelse om erfaringerne og sende denne til Folketinget.

1.3. På denne baggrund har Justitsministeriet anmodet Domstolsstyrelsen om oplysninger om antallet af ansøgninger om anketilladelser til Procesbevillingsnævnet i de pågældende sager, antallet af tilladelser og omgørelsesprocenten ved landsretten i sådanne sager. Endvidere har Justitsministeriet anmodet Domstolsstyrelsen om en udtalelse om de praktiske erfaringer med ordningen, herunder om der efter styrelsens vurdering er behov for at justere reglerne.

Justitsministeriet har desuden anmodet de myndigheder og organisationer mv., der blev hørt over et udkast til lovforslaget, om at oplyse om eventuelle erfaringer med reglerne om begrænsning af ankeadgangen i sager om tvangsanbringelse af børn mv.

Justitsministeriet har modtaget hørings svar fra:

Domstolsstyrelsen, Rigsadvokaten, Rigspolitiet, Advokatrådet, Børne- og Ungdomspsykiatrisk Selskab, Dommerfuldmægtigforeningen, Foreningen af kommunale social-, sundheds- og arbejdsmarkedschefer i Danmark og Institut for Menneskerettigheder.

2. Den gældende ordning

Afgørelser om tvangsanbringelse af børn mv. uden samtykke fra forældremyndighedens indehaver og den unge, hvis den unge er fyldt 15 år, træffes af børn og unge-udvalget i kommunen. Børn og unge-udvalget består af 2 medlemmer, der vælges af kommunalbestyrelsen blandt dens medlemmer, 1 dommer og 2 pædagogisk-psykologisk sagkyndige, jf. retssikkerhedslovens § 19.

Børn og unge-udvalgets afgørelse kan indbringes for Ankestyrelsen, jf. § 168 i lov om social service. Ankestyrelsen behandler sagerne på et ankemøde med deltagelse af 2 beskikkede medlemmer ("lægdommere"), 2 ankechefer fra Ankestyrelsen og 1 lægekonsulent eller en anden børnesagkyndig, som ikke har stemmeret ved afgørelsen. Inden der træffes afgørelse i børn og unge-udvalget eller Ankestyrelsen, skal indehaveren af forældremyndigheden, barnet eller den unge, advokaten og en eventuel anden bisidder have lejlighed til at udtale sig over for børn og unge-udvalget eller Ankestyrelsen.

Ankestyrelsens afgørelse kan kræves forelagt for retten, jf. § 169 i lov om social service. Det følger af § 171 i lov om social service, jf. §§ 169 og 170 i lov om social service, at byrettens afgørelse vedrørende sager om tvangsanbringelse af børn samt sager, hvor børn og unge-udvalget har truffet afgørelse i medfør af § 74 i lov om social service, ikke kan indbringes for landsretten. Procesbevillingsnævnet kan dog give tilladelse til anke, hvis sagen er af principiel karakter eller særlige grunde i øvrigt taler derfor. Ansøgning om tilladelse skal indgives til nævnet inden 4 uger efter dommens afsigelse. Nævnet kan dog undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 1 år efter afsigelsen.

Bestemmelsen indebærer en begrænsning i ankeadgangen i sager afgjort i byretten, der angår tvangsanbringelse af børn og unge. Det kan f.eks. være i sager, hvor der af Ankestyrelsen er truffet en afgørelse efter § 65, stk. 3, i

lov om social service vedrørende anbringelse uden for hjemmet uden samtykke.

Bestemmelsen indebærer endvidere en begrænsning i ankeadgangen i sager afgjort i byretten, hvor børn og unge-udvalget har truffet afgørelse efter § 74 i lov om social service. Det kan f.eks. være børn og unge-udvalgets afgørelse om genbehandlingsfrist for en anbringelse i medfør af § 62 i lov om social service.

3. Høringssvarene

Rigsadvokaten, Rigspolitiet, Dommerfuldmægtigforeningen og Institut for Menneskerettigheder har ingen bemærkninger til ordningen.

Domstolsstyrelsen har indhentet bidrag fra samtlige byretter, landsretterne og Procesbevillingsnævnet samt udarbejdet en statistik over antallet af ansøgninger om anketilladelser til Procesbevillingsnævnet i sager om tvangsanbringelse af børn, antallet af tilladelser og omgørelsesprocenten ved landsretten i sådanne sager.

Flere byretter har meddelt Domstolsstyrelsen, at der ud fra deres erfaringer ikke er behov for at justere reglerne. En af byretterne har udtalt, at ordningen fungerer tilfredsstillende. En anden byret har oplyst, at sager om tvangsanbringelse bliver afgjort af byretten efter, at de først har været behandlet af børn og unge-udvalget og Ankestyrelsen, og at der under sagens behandling i byretten medvirker sagkyndige dommere med særlig indsigt i børn og problemstillinger relateret til børn. Det er meget sjældent, at der sker ændring eller korrektion af Ankestyrelsens afgørelse i byretten, og det er den pågældende byrets opfattelse, at behandling i yderligere en instans som udgangspunkt ikke vil føre til ændringer eller i øvrigt gavne sagens parter. Yderligere en byret har oplyst, at lovændringen i 2014 ikke har betydet en ændret behandling af sagerne i byretten. Sagerne afsluttes således som udgangspunkt i byretten med blandt andet den fordel for barnet, at sagsbehandlingstiden ikke forlænges med en ankebehandling i landsretten. To andre byretter oplyser, at det er vanskeligt at udtale sig om virkningen af begrænsningen i ankeadgangen, og at de ikke har statistiske oplysninger at støtte sig til.

Østre Landsret har på grund af sagernes begrænsede antal ikke bemærkninger til ordningen. Vestre Landsret har oplyst til Domstolsstyrelsen, at ordningen har virket efter hensigten, og at Vestre Landsret ikke er blevet opmærksom på forhold, der er uhensigtsmæssige eller som af anden grund kan tale for, at reglerne skal justeres.

Procesbevillingsnævnet har oplyst til Domstolsstyrelsen, at de ansøgninger om anketilladelse, der modtages, overordnet koncentrerer sig om grundlaget for tvangsanbringelsen, den fastsatte genbehandlingsfrist og andre spørgsmål, herunder om samværsafbrydelse, overvåget samvær, anonymisering af anbringelsessted, forvaltningsprocessuelle spørgsmål mv. De fleste ansøgninger angår anbringelsesgrundlaget og genanbringelsesfristen.

Domstolsstyrelsen har oplyst, at Procesbevillingsnævnet i 2. halvår 2014 modtog 20 ansøgninger om anketilladelse og afsluttede 10 sager. Heraf er der givet 6 afslag på anketilladelse, mens der er meddelt 4 bevillinger. I 2015 modtog Procesbevillingsnævnet 47 ansøgninger om anketilladelse og afsluttede 58 sager. Heraf er der givet 54 afslag på anketilladelse, mens der er meddelt 4 bevillinger. I 2016 modtog Procesbevillingsnævnet 46 sager og afsluttede 39 sager. Heraf er der givet 30 afslag og meddelt 9 bevillinger. I 2017 modtog Procesbevillingsnævnet 36 sager og afsluttede 38 sager. Heraf er der givet 34 afslag og meddelt 4 bevillinger. I 2018 modtog Procesbevillingsnævnet 52 ansøgninger og afsluttede 43 sager. Heraf er der givet 39 afslag, mens der er meddelt 4 bevillinger. Procesbevillingsnævnet har fra 2. halvår 2014 til 2018 afsluttet i alt 188 sager, hvoraf der er meddelt bevilling i 25 sager (13,3 pct.).

Domstolsstyrelsen har endvidere oplyst, at landsretterne fra 2. halvår 2014 til 2018 har realitetsbehandlet 19 sager om tvangsanbringelse af børn mv. I 11 sager blev byrettens afgørelse stadfæstet, i 3 sager blev byrettens afgørelse omgjort, og 5 sager blev hævet eller afvist.

Domstolsstyrelsen vurderer på baggrund af de indhentede bidrag, at der ikke er behov for at justere reglerne.

Advokatrådet anfører, at den gennemførte begrænsning af ankeadgangen i sager om tvangsanbringelse af børn så vidt vides ikke har givet anledning til retssikkerhedsmæssige betænkeligheder i praksis.

Børne- og Ungdomspsykiatrisk Selskab har kendskab til ganske få sager pr. år om tvangsanbringelse. Fælles for dem er, at det har været forældre med alvorlig psykopatologi og lavt funktionsniveau i forhold til det lille barn. Børne- og Ungdomspsykiatrisk Selskab har ikke kendskab til negative følger af begrænsningen i ankeadgangen og vurderer, at det er godt, at processen ikke trækkes i langdrag.

Foreningen af kommunale social-, sundheds- og arbejdsmarkedschefer i Danmark (FSD) vurderer, at det er formålstjenstligt, at adgangen til at anke sager om tvangsanbringelser til landsretten er begrænset. Det er FSD's opfattelse, at det ofte har været en belastning for børnene at have sagen kørende i retssystemet. Så både af hensyn til børnene, men også som en procesbesparende ændring vurderes begrænsningen positivt, og FSD finder ikke, at der er behov for justeringer af reglerne. FSD tilføjer, at byrettens afgørelse sjældent bliver ændret i landsretten.

4. Justitsministeriets overvejelser

Justitsministeriet har på baggrund af høringssvarene noteret, at der generelt er tilfredshed med den indførte ordning, og at der ikke findes et behov at justere reglerne.

Det fremgår blandt andet af høringssvarene, at ordningen fungerer hensigtsmæssigt, idet der ved afgørelserne i byretten deltager børnesagkyndige, og det er til fordel for barnet, at sagsbehandlingstiden ikke forlænges med en ankebehandling i landsretten.

Det fremgår endvidere, at Procesbevillingsnævnet tillader anke i et begrænset antal sager, og at landsretterne sjældent omgør byrettens afgørelse.

Justitsministeriet vurderer på den baggrund, at der ikke er behov for at ændre den indførte ordning med ankebegrænsning i sager om tvangsanbringelse af børn mv.